

Reconstructie

In s&d 2005/4 blikt Jos Kuïjs terug op het Eerste-Kamerdebat over de deconstitutionalisering van de burgemeestersbenoeming van 22 maart jongstleden. Kuïjs noemt zijn bijdrage een 'reconstructie'. Dat is wel een heel groot woord voor een gekleurd relaas dat bovendien stikvol feitelijke onjuistheden staat.

Het begint al met de beschrijving van de lange duur van het debat: 'Van Thijn beet al om 9 uur 's morgens het spits af. Het was het begin van een lange dag die even na elven 's avonds dramatisch zou eindigen.' Het is de waarnemer blijkbaar ontgaan dat er tussen 11.30 en 17.30 uur een ander debat gaande was, namelijk over de ruimtelijk-economische ontwikkeling in Nederland.

Ook de feitelijke beschrijving van het voortraject van dit debat raakt kant noch wal. De PvdA zou een snelle behandeling van de Grondwetsherziening getraineed hebben door zo veel schriftelijke vragen te stellen dat de behandeling niet eerder kon plaatsvinden. In werkelijkheid zijn zowel in het voorlopig verslag als in het eindverslag telkens maar drie vragen aan de orde geweest, waarvan er in het debat uiteindelijk twee centraal hebben gestaan. Die twee kernvragen zijn in de 'reconstructie' met een lantaarntje te zoeken.

4 De eerste had betrekking op het toekomstig beheer over de politie. Iedereen die enigszins thuis is in bestuurlijk Nederland weet dat de invoering van een gekozen burgemeester bekocht zou moeten worden met een centralisatie van het politiebestedel. Die plannen lagen al in een vergevorderd stadium op de plank. Dat zou een zware aderlating betekenen voor het gemeentelijk bestel omdat de, in het verleden zo zwaar bevochten, lokale inbedding (en dus ook vermaatschappelijking) van de politie dan teloor zou gaan. Dat de PvdA in de Eerste Kamer deze dossiers niet los van elkaar zou zien had ik al bij de begrotingsbehandeling in februari 2004 aan-

gekondigd. Al die tijd heeft minister de Graaf ontkend dat er een samenhang zou kunnen zijn tussen deze beide vraagstukken. Het heeft tot de tweede termijn geduurd voordat De Graaf bereid was serieus op onze argumenten terzake in te gaan. Dat Kuïjs de kwintessens van het debat gemist heeft, blijkt uit zijn verwijt dat de PvdA-fractie ten onrechte 'het gezag over de politie' aan de orde stelde. Dat stond immers niet op de agenda...

Ons tweede bezwaar had betrekking op de 'onomkeerbaarheid' van het proces. Door nog in 2006 tot de invoering van de rechtstreeks gekozen burgemeester over te gaan (eerst in alle gemeenten, later gefaseerd) wilde De Graaf de toekomstige wetgever voor een voldongen feit plaatsen. De Grondwetswijziging was nodig om de wetgever een vrije keuze te geven, maar die vrijheid was bij voorbaat dichtgeschroeid door het wetsontwerp dat inmiddels in de Tweede Kamer was ingediend. Veel te kiezen viel er niet meer. Dat was een essentieel verschil met de eerste lezing waaraan wij eerder onze steun hadden gegeven. De direct gekozen burgemeester zou er nu hoe dan ook komen, terwijl er nog weinig zicht was op de bevoegdheden, de positie van wethouders en het hoofdschap van de raad. Wij vonden dat een onzorgvuldige gang van zaken, ook inconsistent en praktisch onuitvoerbaar. En dat zijn zaken waar de Eerste Kamer terecht veel aandacht aan besteedt. Daarom verzetten wij ons — zonder het wetsontwerp in detail te bespreken — tegen invoering in 2006 en het opstarten van een onomkeerbaar proces, dat ook toekomstige regeringen zou binden. Met een — goed voorbereide — invoering in 2010 zouden we akkoord zijn gegaan.

Tijdens het debat deden wij, in een poging om eruit te komen, nog een nader voorstel dat inderdaad niet eerder (ook niet in het voorgesprek met De Graaf, waarover Kuïjs ten onrechte vermeldt dat daar geen 'piketpaaltjes' zijn afgetast) aan de orde was geweest. Wij waren bereid om onze bezwaren tegen 2006 te laten varen als De Graaf het aan de gemeenten zelf over zou laten om te bepalen of zij

INTERVENTIE

aan de invoering van de gekozen burgemeester toe zouden zijn. Geen nieuwe eis, zoals Kuijs D66 npraat, maar een tegemoetkoming van onze kant, gehoord het debat. Als De Graaf dat had opgepakt, had hij zowel zijn Grondwetsherziening als de invoering in 2006 in een aantal gemeenten binnengehaald.

Misschien moeten we er achteraf blij om zijn dat hij dit schot voor open doel liet liggen. Toen dat zo bleek te zijn — ook tijdens de schorsing toen wij volop informatie uitwisselden met de D66-fractie — had ik (cq. onze fractie) er inderdaad tabak van. Dat had Kuijs, die al vanaf 9 uur het debat probeerde te volgen, inderdaad goed gezien.

ED VAN THIJN
Eerste-Kamerlid (PvdA)

Op de bres voor de allerarmsten

Met zijn artikel in S&D 2005/3 snijdt André Dellevoet een interessante discussie aan over economie en ontwikkelingssamenwerking en poneert hij een aantal prikkelende stellingen en lovenswaardige principes. NEO, het in 2003 opgerichte Netwerk Economische Ontwikkelingssamenwerking van de PvdA, voelt zich geroepen om vanuit deze principes de discussie mee te voeren.

Dellevoet roept op tot een nieuw beleid, gebaseerd op solidariteit met de mondiale middenklasse. De gedachte is dat wanneer deze groep zich economisch ontwikkelt, de welvaart die hieruit voortvloeit vanzelf ten goede komt aan de allerarmsten. Het is de vraag of dit in de praktijk zo uitpakt. Er zijn voldoende voorbeelden van ontwikkelingslanden waar de middenklasse zich economisch ontwikkeld heeft en de kloof met de allerarmsten juist groeide (neem India en China).

Maar naast het feit dat Dellevoets visie zich slechts op een deel van het probleem richt, missen wij de principiële keuze waarin er oog is voor het lot van de allerarmsten. De PvdA moet vorm blijven geven aan internationale solidariteit en een ontwikkelings-samenwerkingsbeleid met aandacht voor mensen

die buiten de boot vallen. Wij moeten ervoor zorgen dat de allerarmsten inderdaad meekomen en dat het zogeheten *trickle-down* effect werkelijk plaatsvindt.

Dellevoet benadrukt het belang van goed bestuur. Het is algemeen bekend dat ontwikkelings-samenwerking weinig vruchten afwerpt in landen waar de regering corrupt is of waar institutionele structuren zo zwak zijn dat men de hulp niet naar behoren kan distribueren. Maar slecht bestuur betekent dat er aan goed bestuur gewerkt moet worden, niet dat zo'n land gemeden moet worden. Ook de inwoners van deze landen hebben recht op een betere toekomst.

In NEO's visie zou iedere samenleving álle burgers de mogelijkheid moeten bieden aan hun toekomst te werken. Om dat te bereiken moet zeker worden ingezet op de dynamiek van de middenklasse. Maar ook moet er een omgeving zijn waarin de armen kunnen opklimmen tot deze middenklasse. In met name Afrika ontbreekt die nagenoeg. Ons advies luidt daarom: richt de ontwikkelingsinspanningen niet exclusief op de middenklasse maar óók op de allerarmsten.

We geven twee praktijkvoorbeelden. Een actueel thema is microfinanciering (2005 is door de Verenigde Naties uitgeroepen tot Jaar van het Mikrokrediet). Als kleine ondernemers toegang hebben tot passende diensten als lenen, sparen en verzekeren, kunnen ze hun economische activiteiten laten uitgroeien tot een echt bedrijf. Zo kan het potentieel van de informele sector leiden tot economische groei.

Voor de allerarmsten en -zwaksten ligt de prioriteit echter bij simpel overleven. Daar helpt microfinanciering niet; dat gaat over de iets langere termijn. Voor de armsten is een sociaal vangnet de enige oplossing. In proefprojecten in Zambia is gebleken dat een bescheiden uitkering aan ouderen, zieken en gehandicapten ervoor kan zorgen dat zij eten, medicijnen of scholing voor de kinderen kunnen betalen. Deze aanpak bestrijdt honger beter dan het geven van voedsel.

In beide gevallen is het cruciaal om met overheden aan goed bestuur en beleid te werken. Via mikrokredieten worden bedrijven en NGO's in staat gesteld om belangrijke diensten aan te bieden.